

Finansutskottets betänkande 2021/22:FiU12

Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter

---

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och riktar ett tillkännagivande till regeringen om anslutningen till Statens servicecenter. Därmed tillstyrker utskottet delvis ett av de motionsyrkanden som väckts med anledning av skrivelsen och avslår övriga yrkanden. Utskottet framhåller att utgångspunkten för all statlig verksamhet är att den ska bedrivas effektivt, vad gäller både utförandet och användandet av statens medel, och förutsätter att regeringen nogsamt följer utvecklingen på området.

Behandlade förslag

Skrivelse 2020/21:218 Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter.

Fem yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter.....	5
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	11
Skrivelsen.....	11
Följdmotionerna	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:982 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) och

2021/22:1153 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkandena 1, 3 och 4 samt lägger skrivelse 2020/21:218 till handlingarna.

2. Anslutningen till Statens servicecenter

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om anslutningen till Statens servicecenter och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motion

2021/22:1153 av Robert Halef m.fl. (KD) yrkande 2.

Stockholm den 28 oktober 2021

På finansutskottets vägnar

Åsa Westlund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Åsa Westlund (S), Elisabeth Svantesson (M), Gunilla Carlsson (S), Oscar Sjöstedt (SD), Adnan Dibrani (S), Martin Ådahl (C), Ulla Andersson (V), Jan Ericson (M), Jakob Forssmed (KD), Björn Wiechel (S), Mats Persson (L), Charlotte Quensel (SD), Karolina Skog (MP), Magdalena Schröder (M), Joakim Sandell (S), Sofia Westergren (M) och David Perez (SD).

Redogörelse för ärendet

I regeringens skrivelse 2020/21:218 behandlas Riksrevisionens granskningsrapport RiR 2021:3 Administrationen i statliga myndigheter – en verksamhet i förändring. Riksdagen överlämnade granskningsrapporten till regeringen den 16 mars 2021. Regeringen lämnade den 9 september 2021 sin skrivelse till riksdagen med anledning av granskningsrapporten.

Två motioner har lämnats med anledning av skrivelsen. Förslagen i motionerna finns i bilagan till betänkandet.

Den 21 oktober 2021 informerade generaldirektören för Statens servicecenter Åsa Lindh finansutskottet om myndighetens arbete.

Utskottets överväganden

Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna och riktar ett tillkännagivande till regeringen om anslutningen till Statens servicecenter. Därmed bifaller riksdagen delvis ett motionsyrkande och avslår övriga motionsyrkanden.

Riksrevisionens granskningsrapport

Riksrevisionen har granskat om regeringens åtgärder för att säkerställa en bra balans mellan administration och kärnverksamhet i myndigheterna har varit effektiva. Revisionen har inom ramen för frågeställningen tittat på om åtgärderna har bidragit till att skapa goda förutsättningar för myndigheterna att effektivisera sin administration samt om resurser har frigjorts genom effektivare administration och om dessa resurser har kunnat överföras till kärnverksamheten eller till insatser som ökar produktionen av kärnverksamhet.

Granskningens resultat och Riksrevisionens rekommendationer

Riksrevisionens övergripande slutsats är att de åtgärder som regeringen har vidtagit inte är tillräckliga. Åtgärderna har i begränsad utsträckning bidragit till goda förutsättningar för myndigheterna att effektivisera sin administration. De resurser som har frigjorts genom effektivisering av administrativa arbetsmoment används till mer och bättre stödverksamhet snarare än för att öka resurserna i kärnverksamheten.

Regeringens åtgärder för effektivare administration faller enligt Riksrevisionen huvudsakligen inom tre områden: digitalisering, centraliserade tjänster och utvecklad styrning. Utvecklingen inom dessa områden går långsamt och den samlade påverkan på mängden administration inom staten är relativt låg.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att

- undersöka om digitaliseringen av myndigheternas administrativa verksamhet kan underlättas genom ökad samordning eller förbättrade rättsliga förutsättningar
- utvärdera hur införandet av Statens servicecenter har påverkat de administrativa kostnaderna inom staten och ta ställning till hur reformen bör drivas vidare

- undersöka om andra typer av åtgärder kan vidtas för att intensifiera arbetet med att ge myndigheterna goda förutsättningar för att effektivisera eller på andra sätt minska sin administration.

Regeringens skrivelse

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser och rekommendationer

Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning att det är viktigt att det finns en bra balans mellan kärnverksamhet och stödverksamhet. Regeringen anser att administrationen bör utformas så att den både utgör ett effektivt stöd för genomförandet av kärnverksamheten och bidrar till att kärnverksamheten i sig kan bedrivas effektivt. Regeringen anser samtidigt att Riksrevisionens iakttagelser bör ses i ljuset av att ökade krav från regeringen och förväntningar från allmänheten inom områden som exempelvis upphandling, dataskydd och informationssäkerhet innebär att myndigheternas stödverksamhet också behöver utvecklas för att myndigheterna ska ha möjlighet att uppfylla dessa krav. Minskad administration bör därför inte ses som ett självändamål. Det viktiga är att hushålla väl med statens medel.

Regeringen framhåller vidare att det i enlighet med den arbetsgivarpolitiska delegeringen i staten i huvudsak är myndigheternas ansvar att organisera och dimensionera sin verksamhet utifrån de uppgifter som myndigheten har. Regeringen utgår från att myndigheterna utformar administrationen så att den inte utgör ett hinder för kärnverksamheten utan i stället stöder densamma.

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att digitalisering är en central del och ett viktigt verktyg för att minska administrationen i den offentliga förvaltningen. Regeringen delar också i huvudsak de slutsatser som Riksrevisionen drar om digitaliseringsarbetet i den statliga verksamheten, nämligen att digitaliseringen går långsamt och att det förekommer en brist på samordning. Regeringen framhåller samtidigt att den genom inrättandet av Myndigheten för digital förvaltning 2018 har förbättrat de långsiktiga förutsättningarna för en effektiv styrning och samordning av offentliga digitala system och insatser. Flera delar av den offentliga förvaltningen har också tagit initiativ till samverkan om gemensamma digitala lösningar och regeringen har gett ett flertal uppdrag som syftar till förstärkt samordning inom området, bl.a. vad gäller etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur. Regeringen har också inrättat ett råd för digitalisering av rättsväsendet.

Regeringen poängterar också att utvecklingen mot alltmer digitaliserade och automatiserade tjänster medför att personal inom myndigheterna som arbetar med drift och utveckling av it-system i vissa avseenden kan anses tillhöra kärnverksamheten snarare än stödverksamheten. Detta menar regeringen försvårar gränsdragningen mellan de båda verksamhetskategorierna.

Vad gäller centraliserade tjänster delar regeringen delvis Riksrevisionens bedömning att regeringens åtgärder för att minska administrationskostnader har varit otillräckliga. Regeringen bedömer att de insatser som den gjort när

det gäller gemensamt administrativt stöd har skapat möjligheter att minska administrationskostnaderna inom vissa områden. Regeringen lyfter särskilt fram att det pågår ett kontinuerligt arbete inom Statens servicecenter för att kostnaderna för att använda myndighetens tjänster inte ska öka och för att öka kvaliteten och effektiviteten i tjänsterna. Regeringen bedömer också att det digitaliseringsarbete som genomförs vid utvecklingen av Statens servicecenters tjänster gynnar ett ökat utnyttjande av digitaliseringens möjligheter inte bara hos enskilda kundmyndigheter utan också i andra delar av statsförvaltningen.

Regeringen delar vidare bilden av att det kan finnas en målkonflikt mellan myndigheternas behov av anpassningar när vissa administrativa funktioner förs över till Statens servicecenter å ena sidan och statens långsiktiga effektivitetsvinster å den andra. Inriktningen mot en ökad anslutningsgrad är dock oförändrad, och regeringen bedömer att en ökad anslutningstakt är möjlig. Regeringens utgångspunkt är att detta främst bör ske genom att myndigheter självständigt fattar beslut om att ansluta sig till de tjänster som Statens servicecenter erbjuder.

Enligt Riksrevisionen finns det vissa indikationer på att de resurser som har frigjorts till följd av stordriftsfördelar och ökande kostnadseffektivitet genom Statens servicecenters tjänster inte har resulterat i en större andel kärnverksamhet inom staten. Det finns enligt regeringen visst stöd för den bedömningen, men regeringen framhåller också att de observationer som Riksrevisionen gjort delvis baseras på intervjuer med representanter från endast tre myndigheter. Slutsatser bör därför dras med detta i åtanke, enligt regeringen.

När det gäller utvecklad styrning anser regeringen fortsatt att det finns behov av att myndigheter i ökad utsträckning organiserar och styr sina verksamheter på ett sådant sätt att onödig administration i verksamheten undviks och att effektivitetsvinster kan realiseras. En tillitsbaserad styrning kan vara ett led i ett sådant arbete. Regeringen har därför som fortsatt inriktning att styrningen av myndigheterna ska vara tillitsbaserad.

Regeringen delar Riksrevisionens bedömning att det finns ett behov av att samarbeta i större utsträckning i statsförvaltningen för att effektivisera administrationen, och lyfter särskilt fram den skyldighet myndigheterna har att samarbeta sinsemellan enligt myndighetsförordningen.

Regeringen instämmer inte i Riksrevisionens slutsats att få konkreta åtgärder har vidtagits utöver tillitsreformen. Inom ramen för den ekonomiska styrningen har regeringen vidtagit åtgärder i syfte att skapa förutsättningar för myndigheterna att effektivisera sin verksamhet, vilket även inkluderar administrationen. Dessa åtgärder har legat i linje med tillitsreformens syfte och intentioner. Som exempel på sådana åtgärder framhålls uppdrag till Ekonomistyrningsverket att identifiera och samordna ett arbete som visar på goda exempel i statsförvaltningen i form av ökad effektivitet i myndigheternas kärnverksamheter, slopat krav på delårsrapportering, ändringar i reglerna om intern styrning och kontroll i syfte att verksamhetsanpassa regelverket samt

förbättrad styrning av den avgiftsfinansierade verksamheten för att bl.a. minska den administrativa bördan.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens rekommendationer

Regeringen har de senaste åren vidtagit flera åtgärder som har syftat till att förbättra samordningen och de rättsliga förutsättningarna för digitalisering av den offentliga förvaltningen. Det finns ett pågående regeringsuppdrag om att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte inom den offentliga sektorn (I2020/03366), och Myndigheten för digital förvaltning fick i januari 2021 i uppdrag att tillhandahålla rättsligt stöd till den offentliga förvaltningen i förvaltningsgemensamma digitaliseringsfrågor (I2021/00288). Regeringen kommer att fortsätta följa utvecklingen och vidta lämpliga åtgärder om det behövs.

Regeringen har för avsikt att följa upp och utvärdera hur införandet av Statens servicecenter har påverkat effektiviteten i den statliga administrationen, i vilken utsträckning det inneburit besparingar av administrativa kostnader inom staten samt hur förutsättningarna för myndigheter att effektivisera sina verksamheter har påverkats. Regeringen kommer även att fortsätta att följa upp och löpande styra Statens servicecenter för en breddad tjänsteutveckling och mot en ökad anslutningsgrad.

Att analysera vilka åtgärder som kan vidtas för att säkerställa att myndigheterna är effektivt och ändamålsenligt organiserade är en del av det ordinarie arbete som pågår löpande inom Regeringskansliet. Regeringen följer också löpande upp myndigheternas verksamhet och effektivitet. Tillitsdelegationen har i betänkandet Med tillit följer bättre resultat – tillitsbaserad styrning och ledning i staten (SOU 2019:43) bl.a. lämnat förslag om hur ett fortsatt stöd till utvecklingen av en mer tillitsbaserad styrning och ledning i staten kan utformas. Delegationens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen förutsätter att myndigheterna fortsätter att utveckla sina samverkansformer och avser att fortsätta arbetet med att skapa goda förutsättningar för myndigheterna att agera samordnat och effektivt. Regeringen bedriver även ett kontinuerligt arbete för att utveckla den ekonomiska styrningen i staten, vilket innefattar åtgärder för att förbättra förutsättningarna för styrning och uppföljning av myndigheterna. Bland annat bereds för närvarande en rapport från Ekonomistyrningsverket om utvecklad styrning och uppföljning av avgiftsbelagd verksamhet (ESV 2020:58) inom Regeringskansliet.

Motionerna

Elisabeth Svantesson m.fl. (M) anför i kommittémotion 2021/22:982 att regeringen bör öka insatserna för att tydligt minska administrationen i statliga myndigheter. Sverige har enligt motionärerna många myndigheter och en

omfattande offentlig byråkrati. Det behövs ett tydligare arbete för att reducera administration och onödig byråkrati i Sveriges myndigheter. Det är viktigt både för att reducera kostnader inom det offentliga och för att skapa bättre service och ökad tillgänglighet för medborgare som behöver myndigheternas stöd. Regeringen bör därför tydliggöra hur det arbetet ska se ut och koppla åtgärderna till mer konkreta mål om en minskad administration. Riksrevisionens rekommendationer utgör en bra början för det arbetet.

I kommittémotion 2021/22:1153 anför Robert Halef m.fl. (KD) att regeringen har brustit i sin styrning av landets myndigheter. Regeringens åtgärder har varken varit tillräckligt kraftfulla, välriktade eller samordnade. Motionärerna menar därför att regeringen bör ta ett större samordningsansvar vad gäller systemlösningar, datalösningar och säkerhetsåtgärder för att säkerställa ett effektivt utnyttjande av skattemedel, säkra myndigheter från infiltration och främja mer kärnverksamhet (yrkande 1). Regeringen bör också se till att fler myndigheter ansluts till Statens servicecenter (yrkande 2) och utvärdera myndigheten i syfte att bl.a. ta till vara outnyttjad potential (yrkande 3). Slutligen bör regeringen också vidta fler åtgärder, vid sidan av tillitsreformen, i sitt arbete med att effektivisera myndigheterna och minska deras administration (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utgångspunkten för all statlig verksamhet är att den ska bedrivas effektivt, vad gäller både utförandet och användandet av statens medel. En aspekt på detta är balansen mellan kärnverksamheten och övrig verksamhet hos myndigheterna. Som regeringen påpekar är det de enskilda myndigheterna som organiserar och dimensionerar sin verksamhet utifrån de uppgifter de har. Myndigheterna är vidare skyldiga att löpande arbeta för att effektivisera sin verksamhet och att se över sina arbetssätt och processer. Samtidigt är det viktigt att regeringen kontinuerligt genom sin styrning och samordning av åtgärder inom staten styr, stöder och möjliggör arbetet med att utveckla administrationen inom förvaltningen så att den blir så effektiv som möjligt och kan fokusera på genomförandet av myndigheternas respektive kärnverksamhet. Utskottet ser därför positivt på vad regeringen anför om de åtgärder som den redan har vidtagit och de åtgärder som den avser att vidta på området.

Utskottet menar vidare att riksdagen bör ge regeringen tillkänna att den bör vidta åtgärder för att fler myndigheter ska ansluta sig till Statens servicecenters verksamhet för att på så sätt främja en kostnadseffektiv administration i den statliga förvaltningen. De myndigheter som väljer egna lösningar ska lämna en redogörelse för orsakerna till detta och de faktiska kostnaderna för de egna lösningarna i jämförelse med vad de hade fått betala för de gemensamma lösningar som finns via Statens servicecenter. Därutöver bör regeringen utreda förutsättningarna för att kommuner och regioner ska kunna ansluta sig till Statens servicecenter.

Utskottet förutsätter slutligen att regeringen nogsamt följer utvecklingen och säkerställer att medel som frigörs genom effektivisering används på ett sådant sätt att de gynnar myndigheternas kärnverksamheter.

Med detta tillstyrker utskottet ett motionsyrkande delvis och avstyrker övriga motionsyrkanden samt föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2020/21:218 Riksrevisionens rapport om administrationen i statliga myndigheter.

Följdmotionerna

2021/22:982 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka insatserna för att tydligt minska administrationen i statliga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1153 av Robert Halef m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samordningsansvar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler myndigheter ska ansluta till Statens servicecenter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera Statens servicecenter i syfte att utveckla myndigheten ytterligare och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta ytterligare åtgärder och tillkännager detta för regeringen.